

nowe horyzonty edukacji filmowej

CYKL | WIELOKULTUROWOŚĆ W FILMIE
GRUPA WIEKOWA | SZKOŁA PONADPODSTWOWA
PRZEDMIOT | JĘZYK POLSKI

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE DLA NAUCZYCIELA SCENARIUSZ LEKCJI

opracowanie: Elżbieta Piotrowicz

FILM | „MŁODY AHMED”

Le jeune Ahmed, Belgia, Francja, 2019, 84 min

Reżyseria: Jean-Pierre Dardenne, Luc Dardenne

scenariusz: Jean-Pierre Dardenne, Luc Dardenne

zdjęcia: Benoît Dervaux

montaż: Marie-Hélène Dozo

obsada: Idir Ben Addi, Olivier Bonnaud, Myriem Akheddiou, Claire Bodson, Victoria Bluck, Amine Namidou, Othmane Moumen

Współczesna Francja. Kilkunastoletni Ahmed myśli, że religia i wynikające z niej zasady są tym, co powinno być najważniejsze w codziennym życiu wszystkich wiernych. Okazuje się, że wielu jest tych, którzy sądzą inaczej...

Tytułowy Ahmed pochodzi z muzułmańskiej, ale zlaicyzowanej rodziny francuskiej. Ulega wpływowi ortodoksyjnego imama i wydaje mu się, że większość ludzi z jego społeczności zatraciła prawdziwą wiarę oraz związane z nią wartości, czego on nie akceptuje, więc postanawia to zmienić. Poznajemy jego fascynacje, decyzje, działania; obserwujemy, jak przekracza granice, próbuje wpływać na innych, jednak skutki i konsekwencje bywają odmienne od tych zamierzonych. Chociaż oglądamy świat jego oczami, to mamy również okazję skonfrontować jego postawę z tym, co sądzą i robią ludzie wokół niego. Film stawia wiele pytań i nie udziela na nie prostych odpowiedzi.

ROZMAWIAMY O WARTOŚCIACH I POSTAWACH BOHATERÓW FILMU *MŁODY AHMED*

Temat lekcji

Rozmawiamy o wartościach i postawach bohaterów filmu *Młody Ahmed*.

Czas trwania lekcji

45 min

Cele lekcji

Podczas lekcji uczeń:

- analizuje, jak może działać wspólnota kulturowa i religijna,
- próbuje określić motywacje działań postaci,
- omawia relacje bohatera tytułowego z ludźmi z różnych środowisk,
- charakteryzuje bohaterów ze względu na ważne dla nich wartości,
- uzasadnia swoje sądy konkretnymi aspektami filmu,
- określa aspekty moralne i światopoglądowe ukazane w filmie,
- omawia specyfikę narracji filmowej.

Powiązanie z podstawą programową

Podczas lekcji uczeń:

- rozwija wrażliwość społeczną, moralną i estetyczną,
- rozwija narzędzia myślowe umożliwiające mu obcowanie z kulturą i jej rozumienie,
- kształci umiejętności rozpoznawania i wartościowania postaw budujących szacunek dla człowieka,
- kształci umiejętności świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury na różnych poziomach: dosłownym, metaforycznym, symbolicznym, aksjologicznym,
- doskonali umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji.

Metody i formy pracy

Podczas lekcji nauczyciel wykorzystuje następujące metody i formy pracy z uczniem:

- praca z filmem,
- praca w grupach,
- prezentacja ustna rezultatów wspólnej pracy.

Środki dydaktyczne

Podczas lekcji nauczyciel wykorzystuje następujące środki dydaktyczne:

- film *Młody Ahmed*;
- komputer, tablica lub rzutnik.

Przygotowanie do lekcji

Lekcja powinna się odbyć po obejrzeniu filmu *Młody Ahmed* w reżyserii braci Dardenne.

PRZEBIEG LEKCJI

Wprowadzenie

Nauczyciel przedstawia temat lekcji, a następnie pyta uczniów, ile jest bohaterów filmu, i w jaki sposób ich poznajemy. Prosi również o zaproponowanie kryteriów pogrupowania postaci. W trakcie wypowiedzi uczniowskich zapisuje na tablicy ich propozycje.

Przewidywane odpowiedzi

Tytułowy bohater jest obecny w każdej scenie filmu; inne postacie poznajemy tylko przez pryzmat kontaktów i relacji z Ahmedem. Ta wyraźna subiektywizacja powoduje, że cała historia ma bardzo personalny charakter. Pozostali bohaterowie są zaledwie zarysowani – jako znaki pewnych możliwych postaw, reakcji, zachowań. Nawet Ahmeda poznajemy w niewielkim stopniu – jest pokazywany głównie w działaniu; a jeśli coś mówi, to ma to związek z ważną dla niego ideą – jego wiarą. Możliwy jest podział na: krąg rodzinny, społeczność muzułmańską (z podkreśleniem ważności postaci: imama i nauczycielki), pracowników i współpracowników ośrodka wychowawczego (z wyróżnieniem postaci Luise – dziewczyny z gospodarstwa).

Realizacja tematu

Nauczyciel wraca do tematu i zapowiada, że zadaniem uczniów będzie przyjrzenie się postawom bohaterów i ważnym dla nich wartościom. W zależności od wcześniejszych uczniowskich propozycji dokonuje podziału na grupy (najlepiej 4-osobowe). Możliwe, że dany aspekt będą omawiać dwa zespoły. Do opracowania maksymalnie 5 zagadnień. Wszystkie grupy będą miały 10 minut na przygotowanie wystąpienia. Uczniowie powinni przedstawić, co jest ważne dla Ahmeda, a co – dla osób, z którymi się spotyka, rozmawia, przebywa; jak wiara determinuje jego zachowanie, a czym jest dla innych ludzi; jak to wpływa na ich wzajemne relacje.

Polecenie:

Odpowiedzcie na poniższe pytania.

Co jest ważne dla Ahmeda, a co dla ludzi (konkretne postacie) wokół niego? Jak te wartości wpływają na relacje między nimi?

Powyższe polecenie nauczyciel zapisuje na tablicy lub wyświetla przy pomocy rzutnika, a każda grupa wpisuje przydzielone im postacie.

Przewidywane odpowiedzi

- Ahmed a rodzina – nie wiadomo, dlaczego nie ma ojca; matka ciężko pracuje i chyba czasami nadużywa alkoholu, siostra w ogóle nie przejmuje się nakazami płynącymi z wiary, młodszy brat jest niezdecydowany, którą drogą podążać. Z dialogu z matką wynika, że przemiana Ahmeda dokonała się bardzo szybko – zmienił wystrój swojego pokoju, zaczął się inaczej ubierać, poczuł się głową rodziny; poucza matkę, siostrę, brata; jest zafascynowany kuzynem, który zginął za wiarę. Nikt nie wie, dlaczego tak się stało. Ahmed twierdzi, że ojciec okazał słabość, bo pozwolił bliskim lekceważyć nakazy religii. Sądzi również, że kobiety z jego rodziny zachowują się niewłaściwie, źle się ubierają; czuje się w domu niezrozumiany. Dla samotnej matki ważne jest dobro jej dzieci; nie wiadomo, jaki jest jej stosunek do wiary, ale na pewno jej strój nie jest typowy dla muzułmanki. Zapewne wcześniej miała dobry kontakt ze wszystkimi dziećmi, ale teraz Ahmed staje się coraz bardziej obcy, co ją mocno martwi; tęskni za latami, kiedy był zwykłym nastolatkiem siedzącym przed komputerem.
- Ahmed a społeczność muzułmańska – w scenach modlitw i spotkania całej grupy w sprawie specjalnych zajęć z nauczycielką. Bohater dobrze się czuje w czasie wspólnych modlitw w męskim gronie – to on asystuje imamowi, jest ważny, czuje się doceniony, wiara podnosi jego wartość. W czasie spotkania wspólnoty jest jednak „osobny” – słucha, obserwuje, ma do wykonania zadanie, interesuje go argumentacja tylko jednej ze stron; nie docierają do niego argumenty zwolenników nauczycielki. Społeczność jest zgodna co do wartości wiary w swoim życiu – wszyscy twierdzą, że islam jest ważny i dzięki niemu tworzą wspólnotę, religia buduje ich tożsamość. Ale są wyraźnie podzieleni w kwestii sposobów nauczania dzieci rodzimego języka arabskiego. Imam, Ahmed i ortodoksyjni wyznawcy twierdzą, że tylko święte źródła (Koran, księgi religijne) zapewniają kontakt z właściwym językiem. Jednak wielu spośród zgromadzonych podaje logiczne argumenty przemawiające za tym, że świecki, codzienny arabski też powinien być ważny w ich życiu.
- Ahmed a dwie skrajnie różne postacie: nauczycielka i imam. Chłopak dużo zawdzięcza nauczycielce, bo ona pomaga mu w nauce. Dla niej liczą się dobro uczniów, wzajemne zaufanie, spokojna rozmowa, wzajemny szacunek, dobra znajomość języka rodzimego; nie znamy jej stosunku do wiary, ale prawdopodobnie nie jest ortodoksyjną muzułmanką. Ahmed zaczyna widzieć w niej kobietę, której nie trzeba okazywać szacunku (chce wyjść bez pożegnania), która może być nieczysta (więc nie poda jej reki) i która na pewno jest głupsza od duchowego przywódcy. Postrzega ją jako heretyczkę, bo być może kobieta jest w związku z niewiernym, podważa świętość Koranu, gdyż chce uczyć zwyczajnego arabskiego przez zabawę i piosenki. W relacji z nią widzi siebie jako strażnika wiary, karzącego odstępców (zdrajców), ponieważ pod wpływem imama zaczął w niej widzieć wroga, z którym należy walczyć. Imam jest dla niego najwyższym autorytetem – słucha go, pozwala sobą manipulować, nie widzi kłamstw swojego mentora. Czuje się przez niego wyróżniany, dla jego dobra skłamał i oddał się w ręce policji. Będzie zły na brata, który zezna, że imam sugerował im działania przeciwko nauczycielce. Dla imama liczy się tylko jego własna wizja islamu; chce dbać o jego czystość za wszelką cenę, uważa siebie za najwyższy autorytet; potrafi wpływać na ludzi.
- Ahmed a wychowawcy w ośrodku i mieszkańcy farmy. Nie wiemy, jaki jest stosunek tych ludzi do wiary (z wyjątkiem Luise – nastolatki stwierdzającej, że nie ma piekła i demonstrującej swój ateizm; oglądamy ich tylko przez pryzmat pracy, rzetelnych w wykonywaniu obowiązków, przekonanych o wartości pracy i wspólnego działania,

z szacunkiem odnoszących się do wiary Ahmeda – nikt go z tego powodu nie dyskryminuje. Ale on na początku nie ufa innowiercom, demonstruje też swoją niechęć do nieczystego psa. Jest zdziwiony tym, że podoba się rówieśniczce. Uważa, że został przez nią skuszony, zgrzeszył. Nie rozumie jej postawy, reaguje agresją (popycha ją, określa obraźliwym mianem niewiernej), kiedy ona stwierdza, że nie zostanie dla niego mużmanką. Liczą się dla niej praca, pomoc rodzicom i wolność.

Nauczyciel w razie potrzeby służy pomocą uczniom pracującym w grupach; przypomina o konieczności uzasadniania formułowanych sądów przywoływaniem konkretnych przykładów z filmu. Następnie przedstawiciele kolejnych grup prezentują swoje ustalenia, uzupełniają wypowiedzi, zapisując na tablicy hasłowo nazywane przez siebie wartości i postawy.

Podsumowanie tematu

Nauczyciel prosi o przypomnienie sceny finałowej filmu i określenie, jak uczniowie rozumieją jej wymowę w kontekście tematu. Po ich wypowiedziach pyta, czy znają filmy lub inne teksty kultury o podobnej tematyce – poszukiwaniu wartości, fascynacji ideą i skutkach takiej postawy. Na koniec informuje o zadaniu domowym (do wyboru spośród dwóch poleceń).

Praca domowa

Wybierz jedno z poleceń i zrealizuj je, pamiętając o konieczności właściwego wykorzystywania swojej wiedzy o filmie. Możesz zastosować narrację pierwszoosobową lub trzecioosobową, ale pamiętaj o podkreślanu subiektywizmu i przekonującym przekazywaniu opinii o konkretnym bohaterze.

- Napisz charakterystykę Ahmeda z punktu widzenia postaci, która go znała.
- Napisz charakterystykę wybranej postaci z punktu widzenia Ahmeda.